

TAŞIT KANUNU

Kanun No : 237
Kabul Tarihi : 5.1.1961
Yayımlandığı Resmi Gazete : 12.1.1961

Kanunun şumulü

Madde 1 – a) Genel bütçeye dahil dairelerle katma ve özel bütçeli idareler ve bunlara bağlı sabit ve döner sermayeli müesseseler, (**Ek: 03.07.2005 – 5393/85-b md.**) il özel idareleri, belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile mahallî idare birlikleri,

b) İktisadi Devlet Teşekkülleri ve özel kanun ve kararnamelerle kurulan her çeşit banka ve teşekküller,

c) Yukarıdaki (a) ve (b) fıkralarında yazılı daire, idare, banka, teşekkül ve müesseselerin sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları teşekkül ve müesseseler,

d) (**Değişik: 07.02.1990 – 3612/46 md.**) Kamuya yararlı derneklerden Başbakanlıkça lüzumlu görülenler tarafından kullanılacak taşıtlar bu Kanun hükümlerine tabidir.

Madde 2 – Traktör, arazöz, motorla işleyen her çeşit ziraat ve inşaat makineleri, hava taşıtları münhasıran askeri maksatlar için kullanılan ve ordunun silah ve teçhizatından madut bulunan taşıtlar bu kanun hükümlerine tabi değildir.

Tarifler:

Madde 3 – a) Kurum: 1 inci madde hükmüne giren bütün daire, teşekkül ve müesseseleri,

b) Taşıt: Motorlu ve motorsuz bütün ulaştırma araçlarını,

c) Arazi binek: Bütün tekerlekleri muharrrik binek taşıtlarını,

d) Kaptı kaçı: Asgari iki sıra oturma yeri bulunan kapalı ve insan taşımaya mahsus taşıtları,

e) Arazi kaptıkaçı: Bütün tekerlekleri muharrrik olan kaptıkaçıları,

f) Pikap: Şoför mahallinde şoför dahil 3 kişiye kadar oturacak yeri ile arkasında azami 1750 kilograna kadar yük taşımak için yeri bulunan motorlu taşıtları,

g) Arazi pikap: Bütün tekerlekleri muharrrik olan pikapları,

h) Panel: Yük taşıma yeri tamamen kapalı olan pikapları,

ifade eder.

Taşıtlar verilecekler

Madde 4 – Emirlerine ve zatlarına binek otomobili verilenler (1) sayılı cetvelde, makam hizmetlerine tahsis edilen taşıtlar (2) sayılı cetvelde gösterilmiştir.

Madde 5 – Birinci maddede yazılı kurumlar daimi hizmetleri için Bakanlar Kurulundan karar almak şartıyla yalnız birer hizmet arabası bulundurabilirler. Bu hizmet arabaları ihtiyaca göre Station Wagon binek, kaptıkaçtı tiplerinden biri olabilir.

Madde 6 – Kurumlar (1) ve (2) sayılı cetvellerde yazılı makam ve hizmetler için hizalarında gösterilen arabalardan fazla taşıt bulunduramayacakları gibi daimi hizmetler için beşinci maddede yazılı tipte bir arabadan fazla araç kullanamazlar.

Kurumların edinebilecekleri taşıtlar

Madde 7 – (Değişik: 21.4.2005-5335/6 md.) Kurumların taşıt ihtiyaçlarını hizmet alımı suretiyle karşılamaları esastır. Bu şekilde temini mümkün olmayan, ekonomik bulunmayan veya sağlık, savunma ve güvenlik gibi nedenlerle hizmet alımı suretiyle karşılanması uygun görülmeyen taşıtlar diğer yollarla edinilebilir¹.

Kullanılacak bu taşıtların, muayyen ve standart tipte, lüks ve gösterişten uzak, memleket yollarına elverişli ucuz ve ekonomik olanlarından temin olunması şarttır.

Bu taşıtlar münhasıran resmi hizmetin ifasında kullanılmak üzere daire veya kurumlarının sorumlu makamlarınca tevzi ve tahsis olunurlar.

Şehir ve kasabalarla demiryolları istasyonlarından ve gündelik muayyen tarifelerle işleyen Devlete, belediyelere ait taşıt güzergahından uzak bulunan mevkilerdeki teşkilat ve işyerlerinde devamlı veya geçici olarak görevli memur, subay ve hizmetlileri ve bu mevkide oturan ailesi efradını ve okula giden çocuklarını oranın bağlı bulunduğu şehir ve kasabaya veya en yakın muayyen tarifeli taşıt güzergahına götürüp getirmek için birinci fıkrada yazılı taşıtlardan tahsis edilebilir.

Şehir ve kasaba hudutları içerisinde olmakla beraber tren, otobüs gibi gündelik muayyen tarifelerle işleyen taşıt güzergahından uzak bulunan münferit mevkilerdeki teşkilat ve iş yerlerinde devamlı veya geçici olarak görevli memur ve hizmetlilerin bu mevkiler ile en yakın muayyen tarifeli taşıt güzergahına götürüp getirilmesi için de bu taşıtlar kullanılabilir.

Devlet dairelerinin sıkışık bulunduğu büyük merkezlerde işletilen muayyen tarifeli taşıtlarla memurların zamanında iş başında bulunmalarını temin edecek yeterlikte olmadığı hallerde kurumlarca ve Devlet dairelerince memurlar için otobüs seferleri ihdas olunabilir.

Bu otobüsler Ulaştırma Bakanlığınca hazırlanacak ve Bakanlar Kurulunca tasdik olunacak esaslar dairesinde işletilebilir.

Madde 8 – Bu kanuna bağlı (2) sayılı cetvelde yazılı taşıtlar yalnız hizalarında gösterilen hizmetlerde kullanılabilirler. Tören, hususi ve resmi davetlerde makamı işgal eden zatlar refakatlerine ailelerini de alabilirler. Kurumlara ait hizmetler için memurlar da makamı işgal eden zatın refakatinde veya makamın müsaadesiyle bu taşıtlara binerler.

Kurumların satın alacakları taşıtların bedeli:

¹ Bu fıkra, 1.1.2006 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Madde 9 – Kurumların satın alacakları azami satın alma bedelleri, her yıl bütçe kanunlarına bağlı cetvellerde gösterilir.

Bu bedeller, orta sıklet ve vasatı fiyatlar nazara itibara alınmak suretiyle tespit edilir.

Madde 10 – (Değişik:17.9.2004-5234/4 md.) Genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler ve döner sermayelerin yıl içinde her ne şekilde olursa olsun edinebilecekleri taşıtların cinsi, adedi, hangi hizmette kullanılacağı ve kaynağı yılı bütçe kanunlarına bağlı (T) işaretli cetvelde gösterilir.

Yukarıda sayılanlar dışında kalan kurum ve kuruluşlar tarafından bu Kanun gereğince taşıt edinilebilmesi, edinilecek taşıtın cinsi, adedi, hangi hizmette kullanılacağı ve kaynağı gösterilmek suretiyle önceden alınmış Bakanlar Kurulu kararına bağlıdır. **(Ek: 03.07.2005 – 5393/85-b md.)** Ancak, il özel idareleri, belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile mahallî idare birlikleri kendi meclislerinin kararı ile taşıt edinirler.

Ancak, Avrupa Birliği ile yürütülen mali işbirliği kapsamındaki projelerle ilgili olarak yıl içerisinde alınması gerekli görülen taşıtlar ile Başbakanlık hizmetlerinde kullanılmak üzere yıl içerisinde hibe edilen taşıtlar Maliye Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının uygun görüşü üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile edinilebilir.

İçişleri Bakanlığınca lüzum görüldüğü takdirde, bu Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde yazılı "İl Valileri" taşıtları, gelir durumu müsait olan il özel idare bütçelerinden de satın alınabilir.

Bu Kanuna ekli (1) sayılı cetvelde belirtilenlerin (Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı hariç) emir ve zatlarına verilenler, (2) sayılı cetvelin birinci ve ikinci sırasında yer alanlar, güvenlik önlemleri (zırhlı) araçlar ve koruma altına alınanlarla ilgili yönetmelik hükümlerine göre tahsis olunan araçlar dışında hibe dahil, her ne suretle olursa olsun yabancı menşeli binek ve station-wagon cinsi taşıt edinilemez. Yerli muhteva oranı % 50'nin altında kalan taşıtlar yabancı menşeli sayılır. Bu oranı artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Madde 11 – Genel ve katma bütçeli dairelerin kullanmakta oldukları taşıtların sayısı, cinsi, markası, satın alma tarih ve bedelleri, bir evvelki yıla nazaran vukubulan değişiklik ve sebepleri her yıl bir cetvel halinde tespit ve o yılın bütçe kanunu tasarısı gerekçesine eklenir.

Madde 12 – (Değişik birinci fıkra: 15.06.1965 – 631/3 md.) Bu kanunla kullanılmasına cevaz verilen taşıtların işletme ve onarma masraflarıyla vasıtayı kullanacak personelin her türlü istihkakları, taşıtın satın alındığı kurumlar bütçelerine konulacak ödeneklerle karşılanır. Ancak, bu kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde yazılı "İl Valileri" taşıtları ile (2) sayılı cetvelde yazılı "kaymakamlıklar" taşıtlarının onarma ve işletme masrafları, genel bütçeye konulan ödeneği tükendiği takdirde, özel idare bütçelerinden de karşılanabilir.

(Mülga 2. fıkra: 30.05.1963 – 240/5 md.)

(Değişik: 24.9.1979-KHK 31/1 md.) Resmi taşıtların savurganlığa yol açılmadan, bütçe olanaklarıyla uyumlu bir biçimde kullanımını sağlamak üzere;

- a) Akaryakıt, yağ ve diğer ikmal gereksinimlerinin ve onarma işlerinin sağlanması,
- b) Gereğinde bunların yönetimlerinin tek elden yapılması,
- c) Bakım, onarım, ikmal ve yönetim işlerinin yürütülmesinde, gerektiğinde, belli kurumlara görev verilmesi,
- d) **(Değişik: 21.4.2005-5335/6 md.)** Ekonomik olmayan taşıtların ekonomik olanlarıyla değiştirilmesi,
- e) **(Ek: 21.4.2005-5335/6 md.)** Resmî taşıtları sürebilecek kamu görevlilerinin belirlenmesi,
- f) **(Ek: 21.4.2005-5335/6 md.)** Hizmet alımı suretiyle edinilecek taşıtların cinsi, adedi, yaşı, hangi hizmetlerde kullanılacağı, kaynağı, yabancı menşeli olup olmayacağı ve diğer hususlar,

İçin gerekli esas ve usûller Bakanlar Kurulunca saptanır².

Taşıtların satılabilimleri

Madde 13 – Bu kanunun konusuna giren taşıtların satılabilimleri, ya tahsis edildiği hizmet konusunun artık kalmamış olmasına veya ekonomik ömrünü doldurmuş bulunmasına bağlıdır.

Bu taşıtların ekonomik ömürlerini doldurmuş olmaları hali ilgili dairesinin teklifi üzerine Karayolları veya Devlet Su İşleri İdaresinden bir makine uzmanı, kurumunun yetkili bir personeli ile trafik teşkilatından bir uzmandan teşekkül edecek komisyon tarafından verilecek raporla belirtilir. Bu raporlar kurumun bağlı olduğu bakanlıkların tasvibine sunulur. Bu taşıtlar yürürlükte bulunan hükümlere göre satılır.

Hizmet konusunun kalmaması halinde taşıtlar gereği yapılmak üzere Devlet Malzeme Ofisine devredilir.

(Ek Fıkralar: 30.05.1963 – 240/2 md.) Dış temsilciliklerdeki taşıtların ekonomik ömürlerini doldurmuş olmalarına mahalli temsilciliklerce tanzim ve tasdik edilecek rapor üzerine Dışişleri Bakanlığı ve Maliye Bakanlığınca karar verilir.

Gerek bu suretle hizmetten çıkarılan, gerek hizmet konusu kalmamış veya en az kullanma süresini doldurmuş bulunan dış temsilciliklere ait taşıtların mahallinde veya yurda getirilmek suretiyle satılması hususunda en tasarruflu yolu seçmeye Dışişleri Bakanlığı ile Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Yurda getirilmek suretiyle satılmasına karar verilen taşıtların gümrük ve diğer her türlü ithal vergi ve resimleri bu taşıtların Devlet Malzeme Ofisinde satışları anında Gümrük Kanununa göre tespit edilecek normal kıymetleri üzerinden gümrük idaresince tahakkuk ve satışı müteakip Devlet Malzeme Ofisi tarafından ilgili gümrüğe ödenir.

Kayıt, tescil ve verilecek plakalar

² Bu maddedeki (d), (e) ve (f) fıkraları, 1.1.2006 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Madde 14 – Bu kanunda yazılı kara taşıtlarının 6085 sayılı kanun gereğince Trafik Şube ve bürolarına, deniz taşıtlarının alakalı dairelere kayıt ve tescil ettirilmesi mecburidir. Taşıtlara, taşıtın cinsine ve tahsis edilen makam veya hizmetlere göre İçişleri Bakanlığınca belirtilecek şekil, renk ve alameti taşıyan birer plaka konur.

Trafik şube ve büroları veya diğer alakalı daireleri bu kanunda yazılı taşıtlar dışında hiç bir makam veya şahıs için şekil ve renkte plaka ve numara veremeyecekleri gibi hiçbir makam ve dairede kendiliklerinden plaka ihdas ve istimal edemezler.

Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde belirtilenlere tahsis olunacak taşıtlar hariç, bütün taşıtların yan taraflarına “Resmi hizmete mahsustur” ibaresi yazılır.

Türk Silahlı Kuvvetlerine tahsis edilen taşıtlar bu madde hükümlerine tabi değildir.

Bu kanun hükümlerinin uygulanmayacağı haller

Madde 15 – Genel veya kısmi seferberlik halleriyle harb hali, harb zamanı ve harb esnası hükümlerinin uygulanmasına Bakanlar Kurulunca karar verilmesi hallerinde askeri daire, birlik ve müesseseler tarafından kullanılacak taşıtlar hakkında bu kanun hükümleri uygulanmaz.

Cezalar

Madde 16 – Bu kanunun şumulüne giren taşıtları her ne suretle olursa olsun tahsis olduğu için gayrisinde veya şahsi hususlarda kullananlar veya kullanılmasına müsaade edenler veya kanunda yazılı olduğu şekilde kullanılmış gibi gösterenler veya kanunen bir makama veya işe tahsis olunmadığı halde hakikati tağyir ile bu taşıtlardan istifade eden ve ettirenler, bunların gidiş gelişine müsaade edenler veya kanuna aykırı olarak numara ve plaka verenlerle kullananlar veya kullanılmaya elverişli olduğu halde ekonomik ömrünü doldurduğu bahanesiyle yenileyen veya yenilettenler veya bu hususlar için masraf tahakkuk evrakını hazırlayan veya tasdik veya bunlara ait ita emirlerini vize edenler hakkında fiilin mahiyetine göre bir seneye kadar hapis cezası verilir. Bu yüzden hasıl olan masraf ve zararlar kendilerine teselsülen ayrıca tazmin ettirilir.

Tekerrürü halinde verilecek hapis cezası iki aydan aşağı olamaz.

Çeşitli hükümler

Madde 17 – Çeşitli yardım yolları ile gelen her türlü taşıtlar tahsis olunduıkları hizmetlerde bu kanun hükümlerine göre kullanılır.

Ek Madde 1 – (30.05.1963 - 240 sayılı ek kanunun 3 üncü maddesi hükmü olup ek maddeye çevrilerek teselsül için numaralandırılmıştır.)

237 sayılı kanunla dış temsilciliklere tahsis edilen taşıtların, Hazine için daha tasarruflu olacağı Maliye Bakanlığının rızasına müsteniden -önceden tespit edilecek memleketlerde- eski model taşıtların fiyat farkı ödenmek suretiyle, yenileri ile değiştirilmesine veya miadı dolmadan satılarak yenilerinin alınmasına Dışişleri Bakanlığınca karar verilebilir.

Bu yenilemenin yapılabilmesi için her yıl bütçesinin ilgili tertibine gereken ödeneğin konulması ve (R) cetveli formülünde gösterilmesi şarttır.

Geçici Madde 1 – Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte kurumların ellerinde bulunup bu kanuna göre:

a) Kullanılması menedilen taşıtların (5) inci maddede yazılı Bakanlar Kurulu kararı alındıktan sonra 3 ay içinde,

b) 7 nci maddeye göre hizmetin devam etmesi halinde vasıf ve şartları bu kanuna uymayan taşıtların, olanları ile değiştirilinceye kadar, kullanılmasına devam olunur ve bu şart tahakkuk ettirildikten sonra üç ay içerisinde Devlet Malzeme Ofisine teslim olunurlar.

Bu kanuna göre Devlet Malzeme Ofisine teslim olunan taşıtlar satılmadan önce usulü dairesinde kurumların veya Devlet dairelerinin ihtiyaçlarına tahsis olunur.

Bu taşıtlar Devlet Malzeme Ofisince kendi usullerine göre satılarak masrafları çıkarıldıktan sonra bedelleri kurum veya dairelerine ödenir.

Taşıtları müddeti içerisinde Devlet Malzeme Ofisine teslim etmeyenler, mevcut taşıtların şeklini veya istimal tarzını değiştirmek suretiyle kanun hükümlerine uydurmaya çalışanlar hakkında da 16 ncı maddedeki cezalar tatbik olunur.

Geçici Madde 2 – 3827 sayılı kanun hükümlerine veya bütçe kanunlarına bağlı (R) cetvellerindeki formüllerine uygun olmayarak alınan ve Sayıştayca vizesi yapılmayan taşıtlardan alınmasına ve kullanılmasına kanunen cevaz verilmeyenler Devlet Malzeme Ofisine iade olunurlar.

Bu kanuna uygun olanlarının da bir defaya mahsus olmak üzere vizeleri yapılır.

Geçici Madde 3 – Milli Birlik Komitesi emrine kurumlar veya dairelerce verilen taşıtlar üyelerince (1) sayılı cetveldeki taşıtlar gibi kullanırlar.

Bu taşıtlar hizmetin hitamında ait oldukları daire veya kurumlarına iade olunurlar.

İade olunan taşıtlar bu kanun hükümlerine tabidir.

Madde 18 – 15/5/1940 tarihli ve 3827 sayılı Nakil Vasıtaları hakkındaki Kanun ek ve tadilleri ile birlikte kaldırılmıştır.

Madde 19 – Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 20 – Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

(1) SAYILI CETVEL

	Adet	Cinsi	En az kullanma süresi
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı	2	Binek	5 Yıl
T.B.M.M. Başkanlık Divanı üyeleri, Komisyon Başkanları ve Grup Başkanvekilleri	50	"	5 "
Cumhurbaşkanlığı	10	"	5 "
Başbakan	2	"	5 "
Bakanlar	1 er	"	5 "
Genelkurmay Başkanı	1	"	5 "
Kara, Deniz, Hava Kuvvetler Kumandanları	1 er	"	5 "
Elçilikler ve daimi delegelikler (Yurtdışında buldukları sürece)	1 er	"	5 "
Daimi Askeri Temsilcilikler Başkanlıkları (Yurtdışında buldukları sürece)	1 er	"	5 "
Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreterliği	1	"	5 "
Anayasa Mahkemesi Başkanı	1	"	5 "
İl Valileri	1 er	"	5 "
Yüksek Hakimler Kurulu Başkanı	1	"	5 "
Yargıtay Başkanı	1	"	5 "
Danıştay Başkanı	1	"	5 "
(EK: 21/09/2004-5234/4 md.) Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı	1	"	5 "
Sayıştay Başkanı	1	"	5 "
Cumhuriyet Başsavcısı	1	"	5 "
Danıştay Başkanunsözcüsü	1	"	5 "

(2) SAYILI CETVEL

	Adet	Cinsi	En az kullanma süresi
Başbakanlık (Yabancı misafirler için)	3	Binek	5 Yıl
Başbakanlık Müsteşarlıkları	1 er	"	5 "
Askeri Yargıtay Başkanı	1	"	5 "
Üniversite Rektörleri	1 er	"	5 "
Diyanet İşleri Başkanı	1	"	5 "
Askeri Yargıtay Başsavcısı	1	"	5 "
Genelkurmay 2 nci Başkanı ve (J) Başkanlıkları	1 er	"	5 "
Kara, Deniz, Hava Kuvvetleri Kurmay Başkanlıkları	1 er	"	5 "
Ordu, Kolordu, Tümen, Donanma, Hava Kuvvet ve Yurt İçi Bölge Kumandanlıkları	1 er	"	5 "
Harb Akademileri Kumandanı	1	"	5 "
Jandarma Genel Kumandanı	1	"	5 "
General veya amiral rütbesi ile fiilen işgal edilen diğer bütün makamlara	1 er	"	5 "
Bakanlıklar Müsteşarları	1 er	"	5 "
Emniyet Genel Müdürlüğü	1	"	5 "
Ankara, İstanbul, İzmir Emniyet Müdürlükleri	1 er	"	5 "
Kaymakamlıklar	1 er	(Arazi binek)	5 "
Emniyet daireleri (Kullanılması zaruri olan taşıtların adedi, cinsleri ve müddetleri Bakanlar Kurulunca belirtilir.)			